

ЎЗБЕКИСТОН АЛОҚА ВА АХБОРОТЛАШТИРИШ АГЕНТЛИГИ
ТОШКЕНТ АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИ УНИВЕРСИТЕТИ

КАСБИЙ ПЕДАГОГИКА ФАНИДАН

РЕФЕРАТ

МАВЗУ: РИВОЖЛАНГАН ХОРИЖИЙ ДАВЛАТЛАРДА ТАЪЛИМ ТИЗИМИ

Бажарди: ТАТУ, КТФ, 250-11КТИ
гурух талабаси Сатторова Н.
Кабул килди: ТТП кафедраси
ассистенти Захирова Н. Н.

Тошкент-2012

РЕЖА :

Кириш

- 1. Ривожланган хорижий давлатларда таълимнинг асосий йўналишлари.**
- 2. Японияда таълим—тарбия ва унинг ўзига хос хусусиятлари.**
- 3. Ўзбекистон Республикаси таълим тизимидаги ўзаро уйғунлик масалалари.**

Хулоса

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ривожланган хорижий давлатларда таълимнинг асосий йўналишлари.

Жахоннинг юксак даражада тараққий этган давлатларида таълим-тарбия ишларининг йўлга қўйилиши, мактабларда амалга оширилганини ўрганиш орқали биз мустақил республикамиз миллий таълим тизимларини янгитдан ташкил қилишда, таълим тарбияда, мактаб ишини ташкил этишда эскириб, ўз долзарблигини йўқотиб бораётган фаолият шакллари ва усулларидан тезроқ халос бўлиш, уни муносиб тарзда янгилашда қўшимча бой манбаларга ҳам эга бўламиз. Зотан, хозирги замон таълимида давлат ва жамият талаби ва манфаатлари акс этиб туриши керак.

Илмий-техника тараққиёти, янги технологик революция шароитида муваффақиятли фаолият кўрсата оладиган жамият аъзоларини етиштириб бериш, ёш авлодни касб-хунарга йўналтириш ҳамда ўрта таълимнинг кўп вариантли учинчи босқичини жорий этиш, таълим-тарбия беришда энг илғор педагогик воситаларни қўллаш, таълимда ташаббускорлик ва ижодкорликка кенг йўл очиш, унинг энг мақбул тизимларини яратиш каби чет эл тажрибаларини ўрганиш мақсадга мувофиқдир. Бугунги кунда кенг кўламдаги ислохотларни ўз бошидан кечираётган бизнинг таълимимиз учун бу катта аҳамиятга эга.

Кейинги йилларда чет эл таълими бўйича кўпгина маколалар, брошюралар, қўлланмалар чоп этилди, унга бағишлаб семинарлар, анжуманлар, ўқувлар, учрашувлар ўтказилди.

Бу бизнинг таълим тизимларимизда, чет элларда ўқув тарбия ишларининг қўйилишига этибор ва қизиқишнинг тез суръатлар билан ўсиб бораётганлигидан далолатдир. Халқ таълими тизимларида чет эл таълимини ўрганиш билан шуғулланувчи муассасалар ҳам ташкил топмоқда. Халқ таълими вазирлигидан ташқари бу масала билан Республика ўқув-методика марказида, педагогика фанлари илмий тадқиқот институти таркибида махсус бўлимлар фаолият кўрсатмоқда, малака ошириш марказий институтида бир қатор кафедралар иш билан шуғулланмоқдалар.

Чет эл таълими тизимларидан бизнинг мутахассисларни воқиф қилишда БМТнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси, элчихоналар, АҚШнинг Тинчлик Корпуси мутахассислари, Германия халқаро ривожланиш фонди, АКСЕЛС маркази, Аденауер жамғармаси, Франция маданият маркази, Британия Кенгаши, Гёте институти, «Силм А. Ш.» фирмаси, ЮНЕСКО ва ЮНИСЕФнинг ваколатхоналари ва бошқа кўплаб ташкилотлар яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Дарҳақиқат ривожланган хорижий давлатларда таълимнинг, мамлакат ички сиёсатида фаол таъсир этадиган ижтимоий жараён эканлиги, эътироф қилинган ҳақиқатдир. Шу туфайли ҳам чет мамлакатларида мактаб эҳтиёжини иқтисодий таъминлашга ажратилаётган маблағ миқдори йилдан-йилга ошиб бормоқда.

Японларда, масалан, «мактаб муваффақият ва фаровонлик тимсоли»гина бўлиб қолмай, «у инсонларни яхшилайдди», деган фикр ишонч ва эътиқодга айланган.

Таълим тўғрисидаги ғамхўрлик таниқли сиёсатчиларнинг ҳам ҳаммиша диққат эътиборида бўлган. Шунинг учун ҳам АҚШнинг собиқ Президенти Р. Рейганни, Буюк Британия Бош вазири М.Теччерни, Франция Президенти Ф. Миттеранларни мактаб ислохотининг ташаббускорлари деб, бежиз айтишмайди. Ф.Миттеран мактабни «Жамиятни ҳаракатлантирувчи куч» деб ҳисоблаган.

Ривожланган мамлакатларда педагогик тадқиқотларни амалга оширадиган кўп сонли илмий муассасалар ишлаб турибди. Германияда уларнинг сони 2 мингдан ортиқ. Франция, АҚШ, Япония таълим-тарбия назарияси муаммолари билан юзлаб давлат ва хусусий ташкилотлар, университетлар, педагогик тадқиқот марказлари шуғулланмоқдалар. Улар фаолиятини эса халқаро таълим марказлари, масалан, АҚШда халқаро таълим институти мувофиқлаштириб бормоқда. Кўпчилигининг фаолияти ўқув дастурини такомиллаштириш ва қайта қуришга қаратилган.

80 - йиллардан бошлаб Буюк Британияда ҳам АҚШдаги сингари ўрганилиши мажбурий бўлган фанлар доираси кенгайтирилди. Инглиз тили ва адабиёти, математика ва табиий фанлар ўқув сеткасининг ядросини ташкил этадиган бўлди. Қолган предметларни танлаб олиш ўқувчилар ва ота — оналар ихтиёридадир.

«Янги дунё»нинг педагогик ғоялари Франция ва Германия таълимига ҳам сезиларли таъсир этаётир.

Германия тўлиқсиз ўрта мактабларида асосий предметлар билан бир қаторда танлаб олинadиган химия, физика, чет тиллари киритилган ўқув Дастурлари ҳам амалга оширилади. Бу ўқув дастури тобора тулиқсиз ўрта мактаб доирасидан чиқиб, ўрта мактаблар ва гимназияларни ҳам қамраб олмоқда.

Франция бошланғич мактабларида таълим мазмуни она тили ва адабиёти ҳамда математикадан иборат асосий, тарих, географн, аҳолишунослик, табиий фанлар, меҳнат, таълими, жисмоний ва эстетик тарбия каби ёрдамчи предметларга бўлинади.

Япония мактаблари иккинчи жаҳон урушидан кейинроқ Америка таълими йўлидан борди. Лекин шунга қарамай, бу икки мамлакат ўқув дастурида бир қатор фарқлар кўзга ташланади. Японияда ўқув дастурлари жиддий мураккаблаштирилган, асосий фанлар мажмуи анча кенг, бир қатор янги махсус ва факультатив курслар киритилган. Масалан, умумий таълим мактабларининг янги мусиқа таълими ўқув дастурига миллий ва жаҳон мумтоз мусиқасини ўрганиш ҳам киритилган.

Шуни таъкидлаш лозимки, иқтисодий ривожланган давлатларда 80-йилларда табиий илмий таълим дастури таркибига физика, химия, биология, баъзи ҳолларда астронимия,

геология, минералогия, физиология» экология элементлари киритилиб, у АҚШ ва Францияда 4 йил, Буюк Британияда 6 йил, Германияда 2 йил ўқитилади. Ўқув предметларини интеграциялаш жараёнида янги-янги курслар пайдо бўла бошлади. Францияда 70-80-йилларда тўлиқсиз ўрта мактаблар ўқув дасгуридаги табиий-илмий ва гуманитар туркумига экспериментал, иқтисодий гуманитар курслар киритилади.

Ҳозирги пайтларда ривожланган мамлакатлар ўқув дастурига интеграциялаштирилган курсларни киритиш тўла амалга оширишди. Франция мактабларида уларга 6-10 фоиз, Буюк Британия мактабларида қ фоиз ўқув соатлари ажратилди.

Мактабларда амалга оширилаётган ислохотлар таълим ишини табақалаштириш муаммоларини келтириб чиқарди.

Иқтисодий ривожланган хорижий мамлакатларда таълимни табақалаштириш энг долзарб масалага айланган. Ўқувчиларни табақалаштириб ўқитиш хорижий мамлакатларда асосан бошланғич таълим курсидан кейин амалга оширилади. Масалан, француз педагоглари таълим жараёнида синф ўқувчиларини уч табақага ажратиб ўқитишни афзал кўрадилар. Булар қуйидагилар :

1. Гомогенлар — математика ва гуманитар йўналишда иш олиб борса бўладиган ўқувчилар.

2. Ярим гомоген — табиий туркумдаги фанларни ўзлаштира олишга мойил ўқувчилар.

3. Гегерон — барча предметларни ҳар хил савияда ўзлаштирадиган ўқувчилар ва хоказо.

Табақалаштириш жараёнини янги муҳим йўналиши тўлдирувчи таълимни ривожлантириш бўлиб қолмоқда.

Тўлдирувчи мактаблар пайдо бўлишининг сабаби, АҚШ ва Ғарбий Европада ўзлаштирамовчи ҳамда улгурмовчи ўқувчиларнинг кўпайиб бораётганлиги, функционал саводсизлик авж олаётганлигидир.

80 - йилларда АҚШ ўқувчиларининг 50 - йилларга нисбатан рейтинг кўрсаткичи 973 дан 893 га тушди. Францияда ҳар уч лицейчидан бири бу салбий ҳолатни бартараф этиш тўлдирувчи таълим зиммасига тушади.

Тўлдирувчи таълим мактабгача тарбия муассасаларида, мактаб ва лицейларда амалга оширилмоқда. АҚШ да бу хизматга оммавий ахборот воситаларининг имкониятлари ҳам сафарбар этилган, Миллий телекомпания махсус ўқув канали орқали 130 соатлик ўқув кўрсатувлари ташкил этилди.

Ўқув жараёнларини табақалаштириб олиб бориш бўйича чет

мамлакатларининг кўпчилида тадқиқотлар давом эттирилмоқда.

Ривожланган давлатларда иқтидорли болаларга эътибор тобора ортиб бормоқда.

Кейинги даврларда ўз тенгдошларига нисбатан қобилиятда бир неча баробор илгарилаб кетган болалар кўплаб топилмоқда. Улар ўқувни жуда эрта бошлаб таълим курсларини ўзлаштиришда катта шов - шувларга сабаб бўладиган даражада муваффақиятларга эришадилар.

Шундай иқтидорлар мактаби Ғарбда 60 - йиллардаёқ пайдо бўлган эди. Бундай мактабларнинг ўқув дастурлари болалар қобилияти ва имкониятини тўла рўёбга чиқаришни таъминлаб бериш даражасида мураккаб тузилган.

Қобилиятли болалар билан ишлаш дастурлари АҚШда кенг қулоч ёйган. Айрим шаҳарларда олий тоифали болалар боғчалари очилган бўлиб, уларда 4-5 ёшли ўқувчилар мактаб дастурида ўқитиладилар. АҚШда «Мерит» дастури асосида ҳар йил юқори синфлар ва колледжлардан энг қобилиятли болалардан 600 мингтаси танлаб олинади. Улар ўртасида тест синовлари ўтказилиб энг қобилиятли 35 минг ўқувчи танлаб олинади ва ўқитилади. Уларга турли имтиёзлар, стипендиялар, яхши шарт - шароитга эга бўлган тураржой, энг олий даражадаги университетларга қабул ва бошқалар амалга оширилади.

Лекин иқтидорли болаларга қарама - қарши кутбда турган ақли заиф ўқувчиларнинг тақдири ҳам чет эллик ҳамкасбларни тобора ташвишлантирмоқда, бундай ҳолни келиб чиқиш сабабларини ўрганиш, олдини олиш бўйича кўпгина профилактик ишлар олиб борилмоқда ва улар учун махсус мактаблар очилмоқда. Лекин статистик маълумотлар бундай болалар сони тобора ошиб бораётганлигини кўрсатаётир.

70 - йилларда АҚШ да келажак мактаби умуммиллий лойиҳасини амалга оширишга киришилди. Бу эксперимент мазмуни ўқитувчи буйруғи билан иш тутиш, кўпроқ ўқувчиларга мустақил ишлаш имкониятини беришдан иборат. Таълим таркиби синфда ишлаш, мустақил машғулот, ўқитувчи консультациясини ўз ичига олади.

Германия мактабларида синфда ўқувчилар сонини қисқартириш сари йўл тутилган. Бундай ўқувчиларни - ҳар бирига индивидуал пакетлар (топшириқлар) тарқатилади. Тошириқларни ўқувчи мустақил бажаради, лозим бўлганда у ўқитувчидан консультация олади.

Юқорида баён қилинганлардан кўзда тутилган мақсадлари :

- мактабларнинг инсонпарварлик, умуминсонийлик йўналишларини кучайтириш.
- ўқувчи шахсини шакллантиришнинг энг самарали йўллари кидириб топиш.
- тарбиянинг янги формаларида - ўқувчилар кенгаши, мактаб кенгашларидан, тарбиявий ўйинлардан фойдаланиш.

- мактаб ўқув дастурларини ихтисослаштириш, фанларнинг ўзаро алоқасини мустаҳкамлаш, такомиллаштириш.

- мактабни меҳнат, инсоний фаолият билан яқинлаштириш, касбга йўналтириш ишларини қайта ташкил этиш.

- табақалаштириб ўқитишни йўлга қўйиш, махсус ўқув муассасаларини (ҳам, талантлар, ҳам ақлий, жисмоний заиф ўқувчилар учун) ривожлантириш.

- янги, яъни ўқув техник воситаларини таълимдаги салмоқни ошириш, ўқитувчилар корпусида компьютер таълимини йўлга қўйиш.

- педагогик ғояларни амалга оширишда кенг қамровли эксперимент — тадқиқотларни амалга оширишдан иборатдир.

Чет эл таълимидаги бундай ибратли жиҳатларни Ватанимиз таълим тизимларида қўллаш ёш, мустақил Республикамизда ўқув — тарбия ишларини ислоҳ қилиш жараёнини тезлаштиради.

2. Японияда таълим- тарбия ва унинг ўзига хос хусусиятлари.

Япония таълимининг шаклланиши 1867 - 1868 йилларда бошланган. Япония ўз олдига икки вазифани: биринчи — бойиш, иккинчи - Ғарб технологиясини Япония ишлаб чиқаришига киритиш масаласини қўяди ва бу ишни амалга ошириш учун биринчи галда таълим тизимини тубдан ўзгартириш кераклиги айтилди.

1872 йили «Таълим ҳақидаги қонун» қабул қилинди. Бунда Япон таълими Ғарб таълими билан уйғунлаштирилди. 1908 йилда Японияда бошланғич таълим мажбурий 6 йилликка айлантилди. 1893 йили касб йўналишидаги дастлабки коллеж пайдо бўлди.

1946 йили қабул қилинган Конституция фуқароларнинг таълим соҳасидаги ҳуқуқ ва бурчларини белгилаб берди. Унда барча болалар бепул умумий таълим олишлари белгилаб қўйилган.

Японияда ҳозирги замон таълим тизимларининг таркиби куйидагича: Болалар боғчалари, бошлангач мактаб, кичик ўрта мактаб, юқори ўрта мактаб, олий таълим тизимларига кирувчи ўқув юртларидан иборат. Болалар ёшларига қараб 3,2,1,йиллик таълим курсларига жалб қилинади. Японияда мактабгача таълим муассасаларининг 59,9 фоизи хусусий, 40,8 фоизи давлатникидир.

Болалар боғчалари. Таълимнинг бу босқичига 3 — 5 ёшли болалар қабул қилинади. Болалар ёш хусусиятларига мувофиқ равишда 3, 2, 1 йиллик таълим курсларига жалб қилинадилар. Мактабгача таълимга Японияда катта эътибор берилади, чунки

психологларнинг таъкидлашича 7 ёшгача инсон билимларни 70 фоизини, колган 30 фоизини бутун колган умри давомида узлаштирар экан. Мактабгача тарбия одатда оиладан бошланади. Япон аёллари учун оналик хар доимгидек биринчи уринда туради. Купкина японкаларнинг айтишларича, бола тарбияси-уларнинг хаётларининг максадидир.

Япон тарбиячиларини болаларни кичик гурух (хан) ларга булиб укитишлари мактабгача тарбиянинг асосий хусусиятларидан бири булиб хисобланади. Бу гурухлар узларининг столларига, болаларнинг узлари танлаган шахсий номларига, (бу болаларда карорлар кабул килишда, узгалар фикрини хурмат килиш, гурух аъзоларини барчасини ташаббускор булишга) ургатади. Бундай усул кичик мактабларда хам, урта мактабларда хам давом этади. Бу гурухлар уртача хар 5 ойда шаклланиб туради. Япон болаларига синфни бошкариш жуда ёкади. Шунинг тучун хар куни болаларнинг узлари (тобан) бошкарувчи танлайдилар. Хар бир бола бу вазифани бажариб куради.

Мажбурий таълим. Таълимнинг бу поғонасига 6 ёшдан 15 ёшгача бўлган болалар жалб қилиниб, улар шу муддат ичида 6 йиллик бошланғич мактаб ва 3 йиллик кичик ўрта мактаб курсини ўтайдилар. 9 йиллик бу таълим мажбурий бўлиб, барча болалар бепул ўқитиладилар ва текин дарсликлардан фойдаланадилар. Бошланғич мактабда укитувчилар болаларни танкидга, яъни уз хулklarини ёмон томонларини, мактабдаги камчиликларни танкид килишни ургатадилар. Бундан куришиб турибдики, укитувчи факат таълим бериш билан чекланиб колмай, боланинг хар тамонлама ривожланишига таъсир этади. Шунинг учун хам Японияда укитувчи касбига ката эътибор берилади. Япония-ривожланган давлатлар ичида укитувчининг маоши давлат рахбарлари маошидан хам юкори булган ягона давлатдир.¹

Мажбурий таълим. Таълимнинг бу поғонаси 6 ёшдан 15 ёшгача булган болаларни уз ичига олади. 6 йиллик бошланғич таълим ва 3 йиллик урта мактаб 9 йиллик мажбурий таълимни ташкил этади ва у бепулдир. Мухтож оилаларнинг болалари бепул нонушта, укув куруллари, тиббий хизмат билан таъминланади. Зарур булган холларда уларнинг оилаларига моддий ёрдам курсатилади. Шу билан бирга Японияда хусусий мактаблар хам мавжуд.

Юкори босқич ўрта мактаби. Бу мактаблар таълим йўналишининг 10.11.12. синфларини ўз ичига олади. Японияда бундай босқич мактабларининг кундузги, кечки ва сиртқи бўлимлари мавжуд. Кундузги юкори босқичли мактабларида ўқиш муддати 3 йил. Ўқувчиларнинг 95 фоизи кундузги мактабларда таълим оладилар. Бу тарздан мактабларда ўқиш ихтиёрийдир. Унда қуйи ўрта мактабларни битирган юкори босқич ўрта мактабларига кириш синовларидан муваффақиятли ўтган 16 ёшдан 18 ёшгача бўлган

Ўқувчи ёшлар қабул қилинадилар. Унда умумий таълим (академик) фанлари, техник билимлар, тижорат, маҳаллий саноат, қишлоқ хўжалиги, чорвачилик, балиқчилик, кemasозлик ва бошқа мактабларда умумий ва хусусий тармоқларни қўшиб ҳисоблаганда 95 фоиз ёш билим олади. Уқувчиларнинг 95 фоизи кундузги мактабларда уқийди.

Дорилфунунлар, кичик коллежлар, техник коллежлар, махсус ихтисослаштирилган коллежлар Японияда олий таълим тизимини ташкил этади.

Японияда бошланғич, ўрта ва олий ўқув юртларидан ташқари, бир — биридан фарк қилувчи «Ихтисос мактаблари» ва «турли» мактаблар ҳам мавжуд. Уларнинг кўпчилиги хусусий бўлиб, турли фирма, концерн ва синдикатлар учун қисқа вақтли курсларда тикувчи, ошпаз, ҳисобчи, машинкада ёзувчи, автотехник, электрон ҳисоблаш машиналари учун дастур тузувчилар ва бошқа зарурий касблар ўргатилади. Японияда ҳам турли хорижий тилларни ўргатишга ихтисослаштирилган мактаблар мавжуд.

Бошқа мактаблардан фаркли ўлароқ, Япония мактабларида ўқиш 1 апрелдан бошланиб, келаси йилнинг 31 мартада нихоясига етади.

Бошланғач ва кичик ўрта мактабларда ўтқув йили уч семестрга бўлинади: апрель — июль, сентябрь — декабрь, январь — март. Катта ўрта мактабларда эса ўқув йили 2 ёки 3 семестрга бўлинади.

Ўқув йили Японияда 240 кун ёки Америка Қўшма Штатларидан 60 кун кўпдир. Дарслар 7 соат. Кўпчилик мактабларда дарслар эрталаб соат саккиз яримда бошланиб, учдан кейин тугайди.

Ўқувчилар ҳафтасига 2—3 соат синфдан ташқари клуб ишларида, 7 соат ихтисос бўйича машғулотларда ёки репетиторлар ихтиёрида бўлади.

Юқори босқич ўрта мактабларида бутун ўқув жараёнида ўқувчилар 80 та синов топширишади. Ўқувчилар мажбурий асосий фанлардан ташқари ўз хохишларига кўра инглиз тили, техник таълим ва махсус синовларга жалб этилади.

Японияда уқув йили -240, АКШда - 180 кун. Ёзги каникул июнь ойининг охирида бошланиб, августда тугайди. Дарслар кунига 7 соатдан утилади.

Университетларга юқори ва урта мактабни ёки 12 йиллик оддий мактабни битирган уқувчилар қабул қилинади. У ерда 460 та университет бўлиб, 95 таси давлат тасарруфида, 34 таси муниципал, 31 таси хусусийдир. 1-тоифадаги университетларда ҳар бир уқитувчига 3 нафар, 2-тоифали университетларда эса 20 тадан талаба тугри келади. Университетларга қабул қилиш икки босқичга бўлинади: 1-босқичи турар жойда утказилади, бунинг учун эски япон тили, математика, физика, киме, жамиятшунослик, тарих бўйича тест синовларидан утилади.

Японияда олий таълим мажбурий ҳисобланади ва у касб таълими билан узвий боғлиқдир. Олий таълим тизими куйидагитурларни уз ичига олоди.

Япония таълимнинг асосий мақсади ва мазмуни аҳолини замонавий техник ҳамда технологик жараёнлар билан жихозланган ҳозирга замон саноатида самарали ишлашга мослаштиришдир. Мамлакатда мактабга муҳим ижтимоий вазифани бажарувчи, жамиятнинг олға силжишини таъминловчи даргоҳ деб қаралади ва халқ томонидан эъзозланади.

Юқоридагилардан кўришиб турибдики, Японияда таълим тизими ҳам шаклан, ҳам мазмунан юксак уйғунлик касб этган. Ибрат олса, ўрганса арзийдиган жиҳатлари кўп. Эътиборли яна бир томони — Японияда фақат миллий анъаналар билан чекланиб қолмай, жаҳондаги Америка, Франция, Германия каби тараққий этган мамлакатларнинг нлғр педагогик иш тажрибалари ҳам ижодий ўзлаштирилган.

3. Ривожланган хорижий давлатлар ва мустақил Ўзбекистон Республикаси таълим тизимидаги ўзаро уйғунлик.

Ривожланган хорижий давлатлардаги таълим – тарбия ва мактаб ҳақида юқорида баён қилинган энг яхши тажрибаларни ўз таълим тизимимизда жорий қилиш Республикамиз ўз мустақиллигини қўлга киритгандан кейин бошланди.

Бу соҳда бизга ЮНИСЕФ, ЮНЕСКО каби Халқаро ташкилотлар, хорикий давлатларнинг Ўзбекистондаги элчихоналари амалий ёрдам бермоқдалар. Республикамиздаги таълим муассасалари таълимни такомиллаштириш бўйича хорижий давлатлар билан ҳамкорликнинг барча шаклларида фойдаланаётирлар.

Республикамиз Олий мажлисининг 1 - чақириқ 1X-сессиясида - таълимга оид икки муҳим ҳужжат — «Таълим тўғрисида»ги Қонун «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури»нинг қабул қилиниши мамлакат таълимини жаҳон андозаларига, ривожланган хорижий давлатлардаги таълим-тарбия ва мактаб савиясига олиб чиқишда улкан воқеа бўлди.

Бизнинг мактабимиз жаҳонда энг илғор мактаблар бўлиб қолишига Республика раҳбарияти ва ҳукумати томонидан ҳамма шарт шароит яратилмоқда. Бизнинг таълим тизимларимиз ҳам жаҳонда эътироф этилган таълим тизимларидан биридир. Шу туфайли ҳам АҚШ, Япония, Германия, Франция, Буюк Британия каби ривожланган мамлакатлар таълимнинг усталари билан ўтказилган учрашувлар ва мулоқотларда Республикамиз таълими тизимига юқори баҳо берилди.

Шуни таъкидлаш лозимки, Республикамиз халқ таълими ходимлари олдида ҳозирги кунда энг муҳим вазифа - мустақил Ўзбекистоннинг ҳозирги таълим тизимларини истиқлол руҳи билан такомиллаштириш, уни ўзимизнинг мумтоз педагогика анъаналари

билан бойитиш, чет эл педагогикасидаги илғр жихатларни ўзлаштириш, янги - янги самарали ўқув предметларини таълим таркибига киритиш билан жаҳон давлат стандартлари даражасига олиб чиқишдир. Бунинг учун эса бизнинг иқтисодий ривожланган хорижий давлатлардаги қуйидаги илғор тажрибаларни таълим тизимимизда қўллай билишимиз мақсадга мувофиқдир. Чунончи :

Агар биз АҚШ педагогикасидаги:

- а) болани ўз кучи имкониятига ишонч руҳида тарбиялаш;
- б) ўқувчининг энг кичик шахсий имкониятларини рўёбга чиқариш учун кураш;
- в) болани камситмаслик, инсоний кадриятларни ва ғурурини ерга урмаслик;
- г) ўқувчининг илк давриданок касб-корга йўналтириш;
- д) Ватанига фахр ва ифтихор руҳида тарбиялаш ва х.к

Япония таълимидаги:

- а) боляни мактабга пухта тайёрлаш
- б) кичкинтойлар таълим ва тарбиясига ота-оналар масъулиятини кучайтириш;
- в) ўқувчиларни нафосат, жисмоний камолатига берилаётган эътибор;
- г) ўқитувчи кадрларга юксак талабчанлик;
- д) ёш талант соҳиблари билан олиб борилаётган изчил ишлар.

Германия таълимидаги:

- а) табақалаштириб ўқитишга берилаётган жиддий эътибор;
- б) ўқувчиларнинг меҳнат, таълимини мустаҳкамлаш;
- в) касбга йўналтириш.

Франция таълимидаги:

- а) мактабгача тарбияданок ўқувни предметлаштириб ташкил этиш;
- б) бошланғич таълимни уч боскичда пухта амалга ошириш;
- в) ўқувни дидактик воситалар билан таъминлашга берилаётган катта эътибор;
- г) ўқув муассасаларининг турли фирмалар, концернлар, корхоналар мустаҳкам алоқалари ва бошқа ибратли жихатлар бизнинг таълимга ҳам кўчса, бизнинг педагогакамиз олга қараб дадил қадам босган бўлар эди.

Албатта, таълимга ҳар қандай янгилик, ўзгартириш жиддий таҳлиллар, тажрибалар асосида кириб келади. «Зўрлаб тиқиштириш» бизнинг услубиёт эмас. Айни пайтда таълимни бир савияда қотиб қолишига ҳам йўл қўйиб бўлмайди. Шу сабабли ҳам, ҳар бир педагог, ҳар бир тадқиқотчи маорифимиз учун жон куйдирадиган, элим деб, юртим деб қуйиб ёнадиган бўлмаса, «ўз шахсий манфаатларим учун давлат менга нима берди эмас, балки меи давлат равнақи учун нима қилдим» деган мулоҳазалар юритадиган иқтидорли кадрларни тайёрлашимиз керак.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Alqarov I. Sh. Shaxs va oila tarbiyasining pedagogikasi: o'quv qo'llanma / I. Sh. Alqarov, R. Mamatquliva, H. D. Norqulov ; ред. M. Mirkomilov. - Т. : Fan va Texnologiya, 2009. - 224 с.
2. Asqarova O'. M. Pedagogika [Text] : darslik / Q. M. Asqarova, M. Xayitboyev, M. S. Nishonov. - Т. : "Talqin", 2008. - 288 с.
3. Asqarova, O'giloy. Pedagogikadan amaliy mashqlar va masalalar: (Bakalavriatning barha pedagogik yo'nolishi uchun o'quv-uslubiy qo'llanma) / O. Asqarova. - Т. : Istiqlol, 2005. - 112 с.
4. Ibragimov X. Pedagogika nazariyasi : darslik / X Ibragimov, Sh Abdullayeva. - Т. : Fan texnologiya, 2008. - 288 б.
5. Батышев С.Я. Профессиональная педагогика: учебник / Батышев С.Я. и др. – М.: Профессиональное образование 3-е изд., 2010.
6. Файбуллаев, Н. Р. Педагогика: олий ўқув юртлари учун кўлланма / Н. Р. Файбуллаев, Р. Ёдгоров, Р. Маматкулова. - Т. : М. Улуғбек ном. Ўзб. Миллий ун-ти, 2005. - 176 б.
7. Зиёмухаммадов Б. Педагогика: ўқув кўлланма / Б. Зиёмухаммадов. - Т. : Турон-Икбол, 2006. - 112 б.
8. Касбий педагогика. Маърузалар матни / Толипов У.К. ва бошқ.- Т.: ТДИУ, 2001.

Интернет-ресурслари:

1. www.tdpu.uz
2. www.pedagog.uz
3. www.ziyonet.uz
4. www.edu.uz
5. www.cs.ifmo.ru
6. www.intuit.ru
7. www.informatika.ru